

Sektoranalyse af Økologisk svineproduktion

Resumé

Sektoranalysen belyser den økonomiske situation inden for økologisk svineproduktion og samler relevante analyser, som er med til at give et overblik over sektorens sammensætning. Udviklingen inden for økologisk svinebrug går mod flere bedrifter og et større antal producerede svin, men andelen af økologiske svin udgør stadig kun 2% af de samlede antal svin i Danmark. Priserne på økologisk svinekød har været stigende, hvor stigningen har været drevet af de økologiske tillæg. En sammenligning mellem økologiske og konventionelle driftsresultater for svin generelt viser et højere resultat og lavere gældsprocent hos de økologiske bedrifter set over tid.

Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne:
Danmark og Europa investerer i landdistrikterne

Miljø- og Fødevareministeriet
Landbrugsstyrelsen

Den Europæiske Landbrugsfond
for Udvikling af Landdistrikterne

LDP 2020

Se EU-Kommissionen, Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne

Hæftet er opdateret d. 20/12 2017.

Indhold

1	Introduktion	1
1.1	Datagrundlag	1
I	Udviklingen i økologisk svineproduktion	2
2	Overblik over økologisk produktion	3
2.1	Udvikling i det samlede økologiske areal og antal bedrifter	3
2.1.1	Udvikling i areal og antal bedrifter for økologiske svinepro- ducenter	6
2.2	Produktionsmæssig udvikling for økologiske svineproducenter . . .	7
2.3	Udvikling i prisen på økologisk svinekød	8
2.4	Driftsøkonomiske resultater	10
3	Geografisk fordeling	14
II	Analyser	16
4	Sammenhold af økologiske og konventionelle resultater	17
	Litteratur	23
A	Definitioner	24

1 Introduktion

Den økologiske produktion af svinekød i Danmark udgør kun en lille del af den samlede mængde. Mens der forventes slagtninger af ca. 200.000 økologiske svin i 2018 er der forventninger om ca 17 mio. konventionelle svin, hvorfor den økologiske produktion er beskeden. Herudover eksporteres ca. 15 mio konventionelle smågrise. Alligevel er det over halvdelen af det økologiske svinekød der produceres, som eksporteres til udlandet. Den økologiske produktion tilstræber, at dyrevelfærden er i centrum, og at grisen kan udøve sin naturlige adfærd. Dette betyder, at der er særlige regler for den økologiske svineproduktion, som gør, at produktionsformen afviger fra den konventionelle. De økologiske søer går bl.a. på friland, hvor de har adgang til hytter samt bruse- eller mudderbad for at kunne blive afkølet på varme dage. Idet søerne går på friland, betyder det, at smågrisene lever de første syv uger på friland sammen med soen. Der må ikke foretages rutinemæssig klipning af haler og slibning af tænder på smågrisene i den økologiske produktion. De smågrise, som skal opfedes til slagtesvin, opholder sig oftest i stalde, men med en tilhørende løbegård. Grisene bliver fodret med 95% økologisk foder, og der må ikke anvendes GMO.

Afsætningen af slagtedyrene sker via tre aktør. den største er Friland, der er et datterselskab til Danish Crown. Herudover er der Tican og Danepork.

1.1 Datagrundlag

Til beskrivelsen af den økologiske svinesektor er der nedenfor benyttet data fra Danmarks Statistik, NaturErhvervstyrelsen og Økonomidatabasen, SEGES. Data fra Danmarks Statistik og NaturErhvervstyrelsen er offentlig tilgængelig, og de anvendte tabeller vil fremgå ved de enkelte figurer og tabeller. Data fra Økonomidatabasen, SEGES er hentet den 1.12.2017 og består af endelig vejet data for årene 2012 til 2016. Vejet data betyder, at det enkelte regnskab har fået en vægt i samarbejde med Danmarks Statistik, hvorfor det er muligt i højere grad at udtale noget om sektoren som helhed. Uvejet data anvendes de steder, hvor det er nødvendigt at have de enkelte regnskabstal for sig, såsom en spredning i afkastningsgraden. De anvendte data fra Økonomidatabasen, SEGES, har personlig eller I/S som ejerform, da det vurderes, at datakvaliteten er for ringe fra andre ejerformer. Medmindre andet er angivet er data fra Økonomidatabasen baseret på virksomhedsdata, og der anvendes kun data fra heltidsbedrifter.

Del I

Udviklingen i økologisk svineproduktion

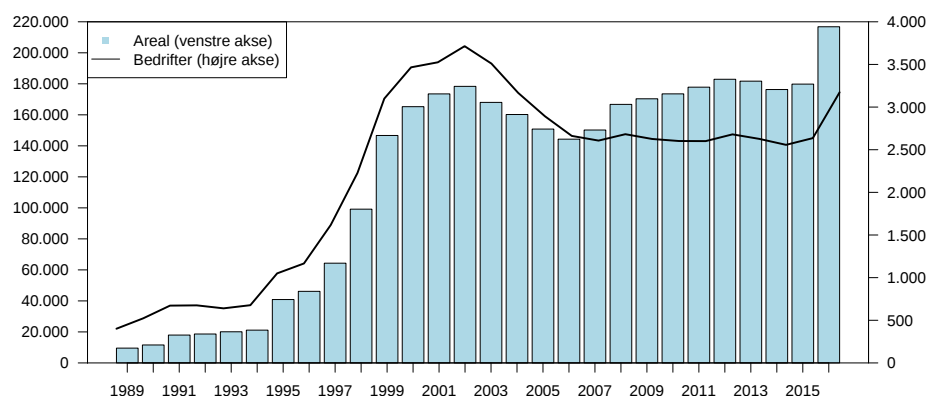
2 Overblik over økologisk produktion

Afsnittet giver et overblik over den økologiske produktion i form af areal, bedrifter, priser, produktion og økonomi.

2.1 Udvikling i det samlede økologiske areal og antal bedrifter

Siden indførslen af det røde Ø-mærke i 1989 er antallet af økologiske bedrifter og areal øget væsentlig i Danmark. Figur 1 viser udviklingen af det økologiske areal som et histogram, mens grafen angiver antallet af økologiske bedrifter. Det økologiske areal blev øget kraftigt i de sene 90'ere og har siden ligget omkring et fast niveau på 160.000 - 180.000 ha. Dog er arealet nu inde i en ny vækst fase, hvor det økologiske areal i 2016 steg med 66.587 ha til 216.794 ha. Antallet af økologiske bedrifter er i 2016 3.173 bedrifter. Der forventes yderligere 450 bedrifter i 2017.

Figur 1: Udviklingen i det samlede økologiske areal og antallet af økologiske bedrifter fra 1989 til 2016

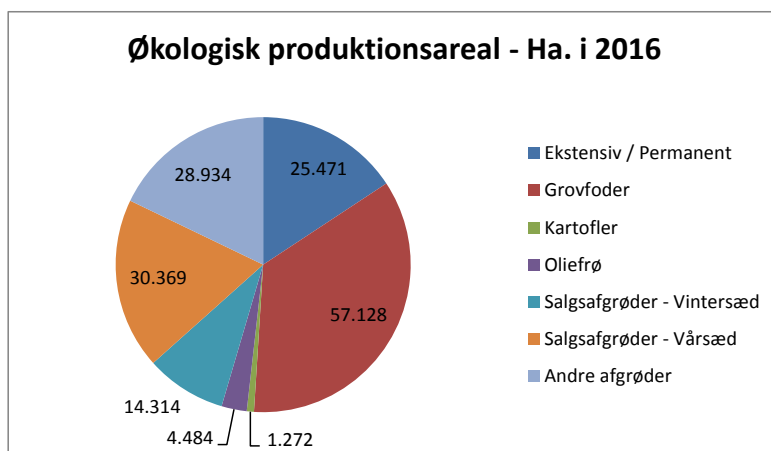
Anm.: Opgørelsesmåden er ændret fra 2005.

Kilde: NaturErhvervsstyrelsen, Statistik over økologiske jordbrugsbedrifter 2016.

DSes der nærmere på det økologiske areal, så viser figur 2, hvordan fordelingen af de fuldt omlagte arealer har fordelt sig i 2016. ud af de 161.972 ha er der 35 % grovfoder, 19 % vårsæd, 9 % vintersæd og 15 % ekstensive / permanente arealer. Herudover er der 22 % andre afgrøder.

Ser vi nærmere på de 44.700 hektar med økologiske salgsafgrøder består 29 % af vårbyg, 25% af vårhavre, 19 % af vinterrug.

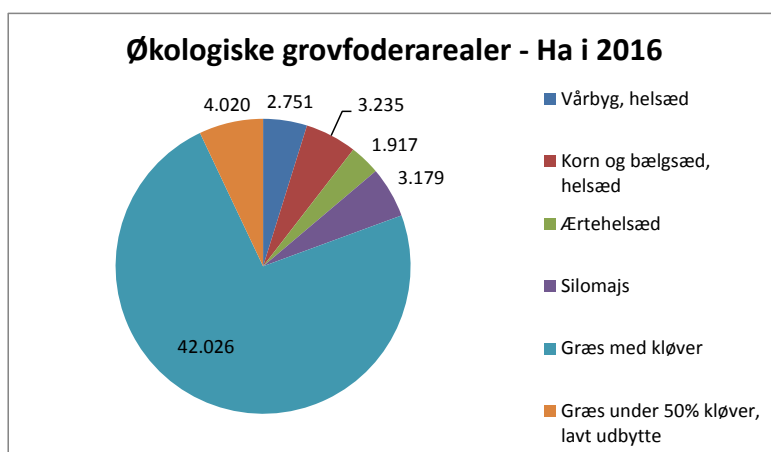
Figur 2: Afgrødefordeling på det samlede omlagte økologiske areal

Anm.: Data angiver fuldt omlagt økologisk areal.

Kilde: Danmarks Statistik, Statistikbanken 2016, tabel OEKO1.

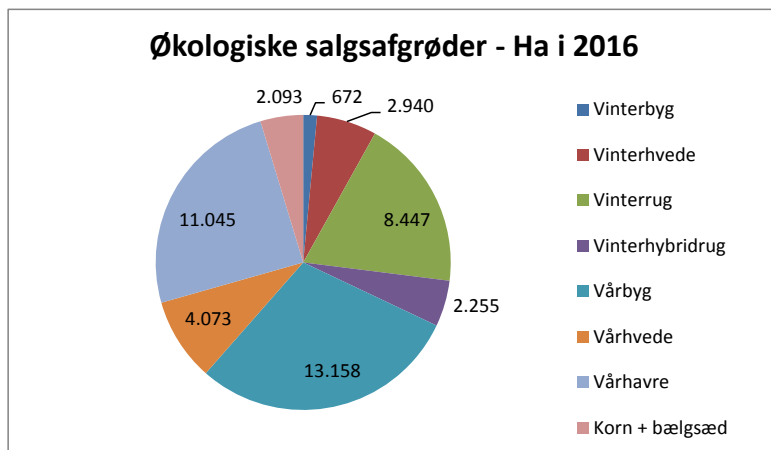
Figur 3: Afgrødefordeling på det samlede omlagte økologiske grovfoder areal

Anm.: Data angiver fuldt omlagt økologisk areal.

Kilde: Danmarks Statistik, Statistikbanken 2016, tabel OEKO1.

Figur 4: Afgrødefordeling på det samlede omlagte økologiske salgsafgrøde areal

Anm.: Data angiver fuldt omlagt økologisk areal.

Kilde: Danmarks Statistik, Statistikbanken 2016, tabel OEKO1.

I tabel 1 er der angivet den procentmæssige fordelingen af de økologiske afgrøder siden 1995. Selvom det økologiske areal er steget kraftigt igennem tiden, så er den procentmæssige fordeling af afgrøder stabil. Det er kategorien med 'Græs og grøntfoder', som igennem hele perioden har langt den største betydning efterfulgt af 'Korn'.

Tabel 1: Procentmæssige afgrødefordeling på det økologiske areal

	Bælgsæd	Frø til udsæd	Gartneri	Græs og grøntfoder	Korn	Øvrige
1995	2	0	3	66	22	7
1996	2	0	3	63	23	9
1997	2	0	2	66	23	7
1998	2	0	2	66	23	6
1999	2	2	2	67	22	6
2000	1	2	1	66	24	6
2001	2	1	1	63	28	5
2002	3	2	1	58	31	5
2003	4	2	1	57	31	5
2004	4	2	1	56	32	5
2005	2	2	1	62	28	3
2006	1	3	1	66	26	3
2007	1	2	1	65	27	4
2008	1	2	2	63	29	4
2009	1	2	2	63	28	4
2010	2	2	1	65	26	3
2011	1	2	2	64	28	3
2012	1	2	2	61	32	2
2013	2	2	2	62	30	2
2014	2	2	2	63	29	2
2015	3	2	2	61	30	3
2016	3	1	3	60	30	3

Anm.: Data er angivet i procent.

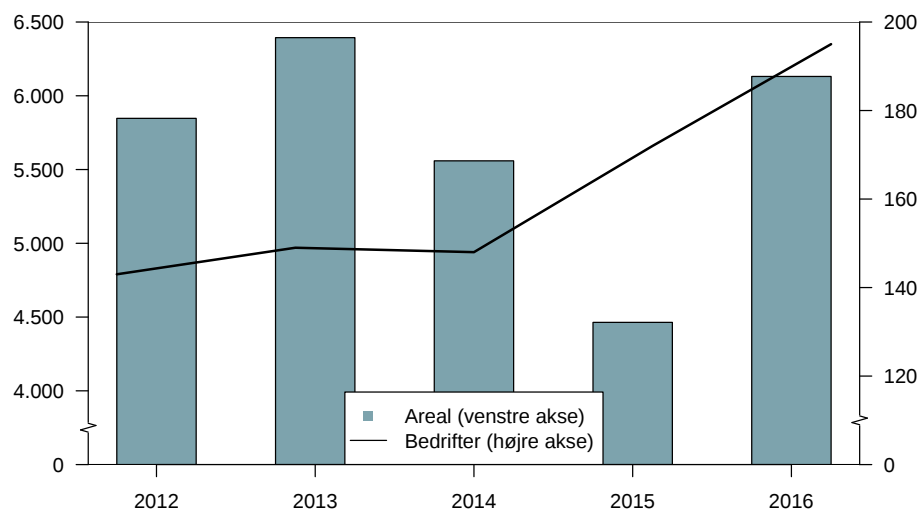
Kilde: Danmark Statistik, Statistikbanken 2016, tabel OEKO1.

2.1.1 Udvikling i areal og antal bedrifter for økologiske svineproducenter

Ud fra NaturErhvervstyrelsens årlige statistik på økologiske landbrug i Danmark viser figur 5 udviklingen for svineproducenterne ud fra antallet af bedrifter og areal siden 2012. Der har i perioden været en forøgelse i antallet af de økologiske svineproducenter, mens det samlede areal i 2016 er kommet op på tidligere

nuveau igen.

Figur 5: Udvikling i antallet af bedrifter og areal for økologiske svineproducenter

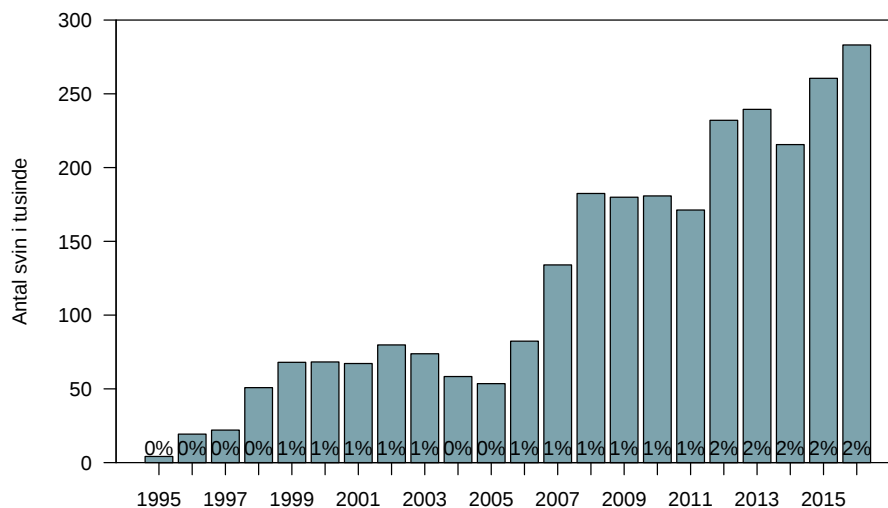

Kilde: NaturErhvervsstyrelsen, Statistik over økologiske jordbrugsbedrifter, flere årgange.

2.2 Produktionsmæssig udvikling for økologiske svineproducenter

Figur 6 viser udviklingen i antallet af økologiske svin i Danmark og andelen af økologiske svin i forhold til det samlede antal angivet i procent. Fra 1995 og frem er der sket en betydelig stigning i økologiske svin, men andelen ligger alligevel kun på 2% i 2016. Dette skyldes, at det samlede antal svin i Danmark også har været stigende i samme periode.

Figur 6: Udvikling i antallet af økologiske svin i Danmark i perioden 1995-2016

Anm.: Procentsatsen de enkelte år angiver andelen af økologiske svin i forhold til det samlede antal svin i Danmark.

Kilde: Danmark Statistik, Statistikbanken, tabel OEKO2 og HDYR1.

2.3 Udvikling i prisen på økologisk svinekød

I figur 7 er der vist den årlige gennemsnitlige prisudvikling på økologiske svinekød. De stiplede linjer angiver mindste og største pris inden for det enkelte år.

Figur 7: Prisudvikling i økologisk svinekød i perioden fra 2008 uge 1 til 2017 uge 52

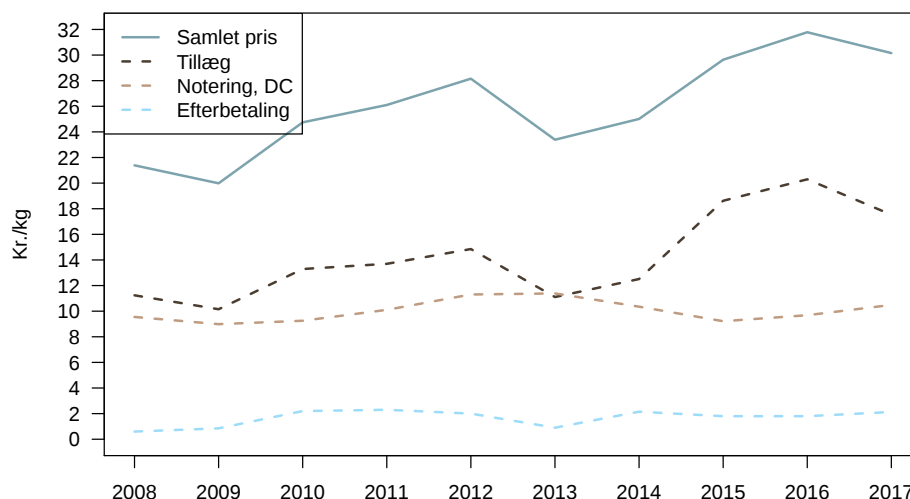

Anm.: Kurven viser de gennemsnitlige priser i kr./kg for økologisk svinekød inkl. tillæg og efterbetaling, mens de stiplede linjer angiver mindste og største pris inden for det pågældende år. Data er opgivet i løbende priser.

Kilde: Farmtalonline og L&F.

Figur 8 viser, hvad den gennemsnitlige samlede pris på økologiske svinekød består af i perioden fra 2008 til 2017. Det ses, at den samlede pris mest følger tillæggene, mens noteringen har en mindre betydning.

Figur 8: Prisudvikling i økologisk svinekød i perioden fra 2008 til 2017 opdelt på notering, tillæg og efterbetaling

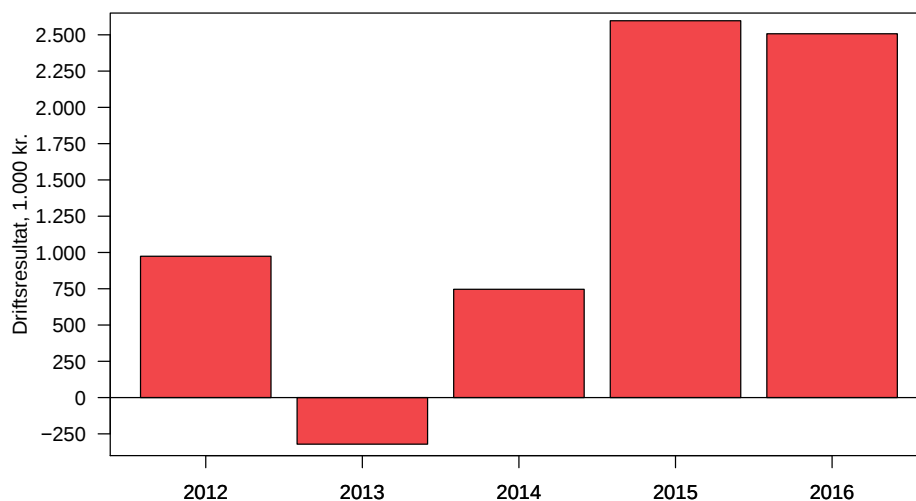
Anm.: Kurven viser de gennemsnitlige priser i kr./kg for økologisk svinekød opdelt på notering, tillæg og efterbetaling. Tillægget består af økologitillæg, kvalitetstillæg og markedstillæg. Data er opgivet i løbende priser.

Kilde: Farmtalonline og L&F.

2.4 Driftsøkonomiske resultater

Figur 9 viser udviklingen i driftsresultatet for økologiske svineproducenter i perioden 2012 til 2016. Der ses et væsentligt udsving i driftsresultatet hos de økologiske svineproducenter med høje positive resultater for årene på nær 2013, hvor det gennemsnitlige resultatet er negativt med 311.000 kr.

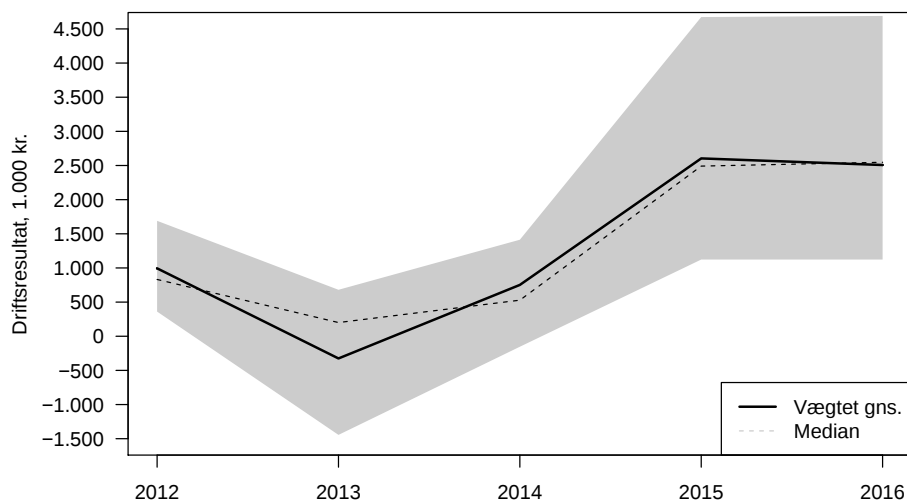
Figur 9: Driftsresultat for økologiske svineproducenter i perioden 2012 - 2016

Anm.: De viste data er vejlet gennemsnit for økologiske svineproducenter.
Kilde: Økonomidatabasen, SEGES.

Ser vi nærmere på den historiske udvikling i spredningen af driftsresultatet, så viser figur 10 udviklingen i driftsresultatet samt intervallet i driftsresultatet for 66% af de økologiske svineproducenter i perioden 2012 til 2016. Figuren viser en stor variation i driftsresultatet set over perioden med et væsentlig udsving i 2013, 2015 og 2016.

Figur 10: Spredning i driftsresultatet i perioden 2012 - 2016

Anm.: Driftsresultatet er målt i faste priser med 2016 som udgangspunkt. Det grå felt angiver spredningen for 66% af de økologiske svineproducenter.

Kilde: Økonomidatabasen, SEGES.

I 2013 er der en markant spredning i negativ retning for de 66% af svineproducenterne. I 2013 ligger gennemsnittet under medianen ud fra figur 10, mens det modsatte er tilfældet i 2014. Når de to tal afviger, er der en tendens til, at fordelingen af driftsresultatet er venstre- eller højreskæv. I 2014 - 2015, hvor gennemsnittet ligger væsentlig over medianen, er fordelingen højreskæv, med ekstreme værdier i den positive ende af driftsresultatet. I tabel 2 er de relevante nøgletal for økologiske heltidssvineproducenter angivet.

Tabel 2: Relevante nøgletal for økologiske svineproducenter for årene 2012 til 2016

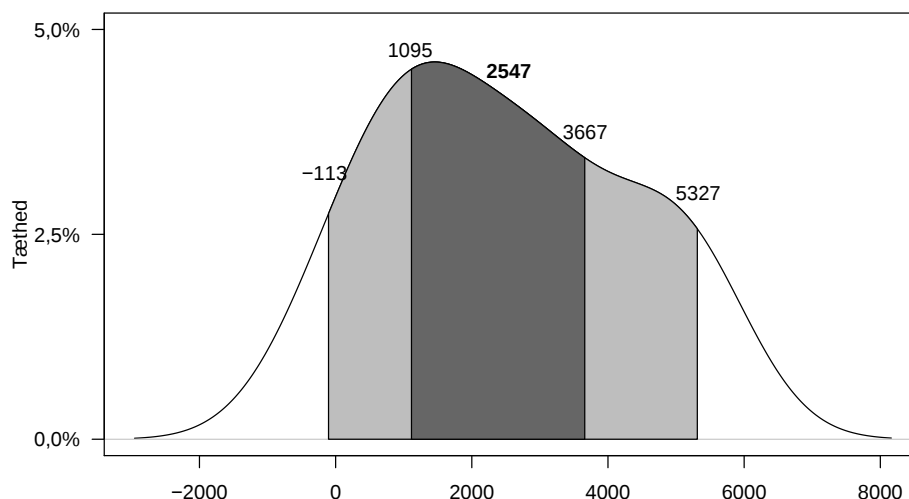
	2012	2013	2014	2015	2016
Antal uvejet bedrifter	17	16	18	15	17
Antal vejet bedrifter	27	28	29	30	31
Dyrket areal, ha	158	158	165	141	164
Forpagtet areal, ha	47	45	55	43	53
Antal søer	264	161	193	193	212
Antal prod. slagtesvin	3.312	3.672	3.646	3.311	3.543
Bruttoudbytte i alt, tkr.	8.908	7.824	7.942	9.845	11.020
Dækningsbidrag, tkr.	3.994	2.660	3.581	5.449	6.008
Driftsresultat, tkr.	974	-321	746	2.597	2.507
Årets resultat, tkr.	1.003	108	945	1.759	1.581
Gældsprocent	63,9	69,7	70,8	56,7	65,5
Afkastningsgrad	5,9	1,6	4,9	11,3	10,7
Faste priser	2012	2013	2014	2015	2016
Dækningsbidrag, tkr.	3.913	2.626	3.556	5.435	6.008
Driftsresultat, tkr.	954	-317	741	2.590	2.507

Anm.: Der er anvendt vejet data. Der er angivet faste priser for regnskabsresultaterne nederst med 2016 som udgangspunkt.

Kilde: Økonomidatabasen, SEGES.

For 2016 er spredningen af driftsresultaterne vist vha. figur 11, som også angiver intervallet for 95% og 50% af driftsresultatet for de økologiske svineproducenter. Den lysegrå farve angiver spredningen i driftsresultatet for de 95 % økologiske svineproducenter, mens den mørkegrå farve angiver spredningen for de 50% økologiske svineproducenter. 95% af de økologiske svineproducenter havde således et driftsresultat mellem -113.000 kr. og 5.227.000 kr. i 2016, mens 50% havde et driftsresultat mellem 1.095.000 kr. og 3.667.000 kr.

Figur 11: Spredning i driftsresultat for økologiske svineproducenter, 2016

Anm.: Data er uvejet. Det lysgrå felt dækker 95% af de inkluderede bedrifter, mens det mørkegrå felt dækker 50% af de inkluderede bedrifter, og tallet med fed er median værdien.

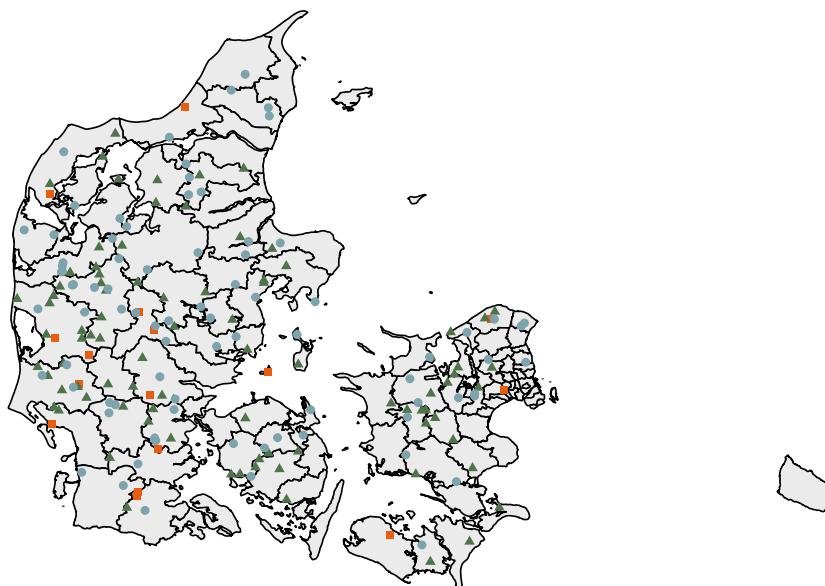
Kilde: Økonomidatabasen, SEGES.

Spredningen i driftsresultatet vist i figur 11 er centreret om en median (den miderste observation) på 2.547.000 kr. Modsat gennemsnittet angiver medianen, hvilket driftsresultat der er opnået for netop 50% fraktilen af stikprøven. Da denne ligger en smule under gennemsnittet jf. tabel 2, betyder det, at spredningen i driftsresultaterne for 2016 har været mere ekstrem mod højere resultater, end det medianen angiver. Det betyder dog også, at mere end halvdelen af de økologiske svineproducenter ikke har opnået et resultat på niveau med gennemsnittet.

3 Geografisk fordeling

De økologiske svineproducenter er jævnt fordelt i Danmark når vi kigger på bedrifter på et kort. Se figur 12 som viser placeringen af de økologiske svineproducenter fordelt på soproducter, slagtesvineproducenter og bedrifter med integreret produktion. Men når vi betragter mængden ser vi at det er 59 % af søerne der er i Midtjylland, 23 % i Syddanmark, 11 % i Nordjylland og kun 6 % på øerne.

Figur 12: Økologiske svineproducenter, 2014

Anm.: Fordeling af registrerede økologiske svineproducenter i 2014. Slagtesvineproducenterne er defineret ved at have mere end 200 stk. slagtesvin, mens soholderne er defineret ved at have mere end 20 stk. søer, og integreret har både slagtesvin og sohold. De røde firkanter repræsenterer en soproducent, mens de mørkegrønne trekanten repræsenterer en slagtesvineproducent, og en grøn cirkel er integrerede bedrifter.

Kilde: Gødnings- og Husdyrindberetning, 2014.

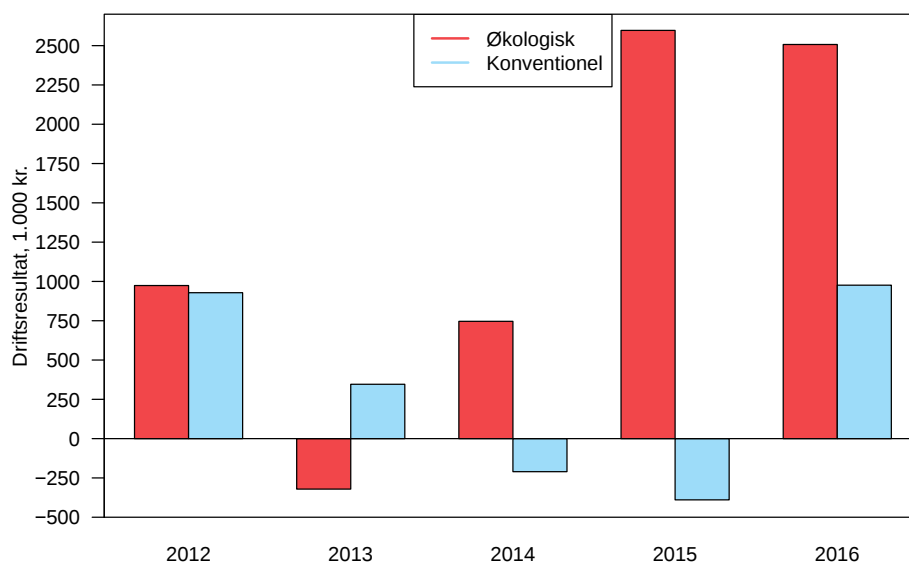
Del II

Analysér

4 Sammenhold af økologiske og konventionelle resultater

I det følgende belyses de resultatmæssige forskelle mellem økologiske og konventionelle bedrifter ud fra data fra Økonomidatabasen, SEGES i perioden 2012-2016. Der sammenlignes mellem de to driftsformer, men ikke inden for driftsgrene, idet der ikke er et datagrundlag, der muliggør en opdeling inden for den økologiske produktion. Dette betyder, at der i gruppen er soproducenter, slagtesvineproducenter og integrerede bedrifter, og endvidere er der en sammenblanding af produktionsbesætninger, opformeringsbesætninger og avlsbesætninger. I figur 13 er driftsresultatet for de økologiske og konventionelle bedrifter sat op mod hinanden for årene 2012 til 2016. Det ses, at både de økologiske og konventionelle bedrifter opnår positive og negative resultater i samme størrelsesorden i 2012 - 2014, hvorefter forskellen blev meget stor i 2015 og 2016.

Figur 13: Driftsresultat for økologiske og konventionelle bedrifter i perioden 2012 - 2016

Anm.: Data er vejlet.

Kilde: Økonomidatabasen, SEGES.

I tabel 3 er der foruden driftsresultatet angivet flere relevante resultater og nøgletal til sammenligning mellem de økologiske og konventionelle bedrifter.

Tabel 3: Udvalgte resultater for økologiske og konventionelle bedrifter

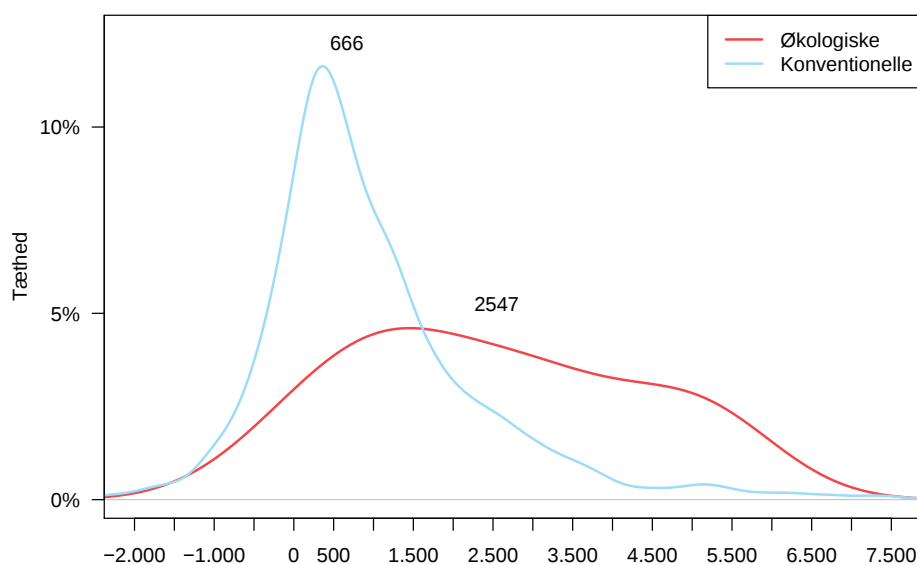
Økologisk	2012	2013	2014	2015	2016
Antal uvejet bedrifter	17	16	18	15	17
Antal vejet bedrifter	27	28	29	30	31
Dyrket areal, ha	158	158	165	141	164
Forpagtet areal, ha	47	45	55	43	53
Bruttoudbytte i alt, tkr.	8.908	7.824	7.942	9.845	11.020
Dækningsbidrag, tkr.	3.994	2.660	3.581	5.449	6.008
Driftsresultat, tkr.	974	-321	746	2.597	2.507
Årets resultat, tkr.	1.003	108	945	1.759	1.581
Gældsprocent	63,9	69,7	70,8	56,7	65,5
Afkastningsgrad	5,9	1,6	4,9	11,3	10,7
Konventionel	2012	2013	2014	2015	2016
Antal uvejet bedrifter	1.789	1.750	1.518	1.409	1.436
Antal vejet bedrifter	2.817	2.682	2.675	2.501	2.300
Dyrket areal, ha	179	183	189	190	183
Forpagtet areal, ha	53	57	59	59	55
Bruttoudbytte i alt, tkr.	10.215	10.022	9.426	9.432	11.311
Dækningsbidrag, tkr.	4.554	4.014	3.650	3.495	5.083
Driftsresultat, tkr.	928	346	-210	-390	976
Årets resultat, tkr.	874	474	-96	-15	861
Gældsprocent	72,6	72,2	73,7	74,0	74,0
Afkastningsgrad	4,8	2,9	1,8	-0,2	3,2

Anm.: Data er vejet.

Kilde: Økonomidatabasen, SEGES.

I figur 14 er spredningen i driftsresultatet mellem økologiske og konventionelle bedrifter for 2016 vist, mens figur 15 viser spredningen over perioden 2012-2016 i intervallet fra -2 mio. kr. til 6 mio. kr. i driftsresultat. De konventionelle bedrifter har en betydelig større spredning i driftsresultatet, og medianen imellem de økologiske og konventionelle bedrifter er ligeledes væsentlig forskellig med 666.000 kr. til de økologiske og 2.547.000 kr. til de konventionelle.

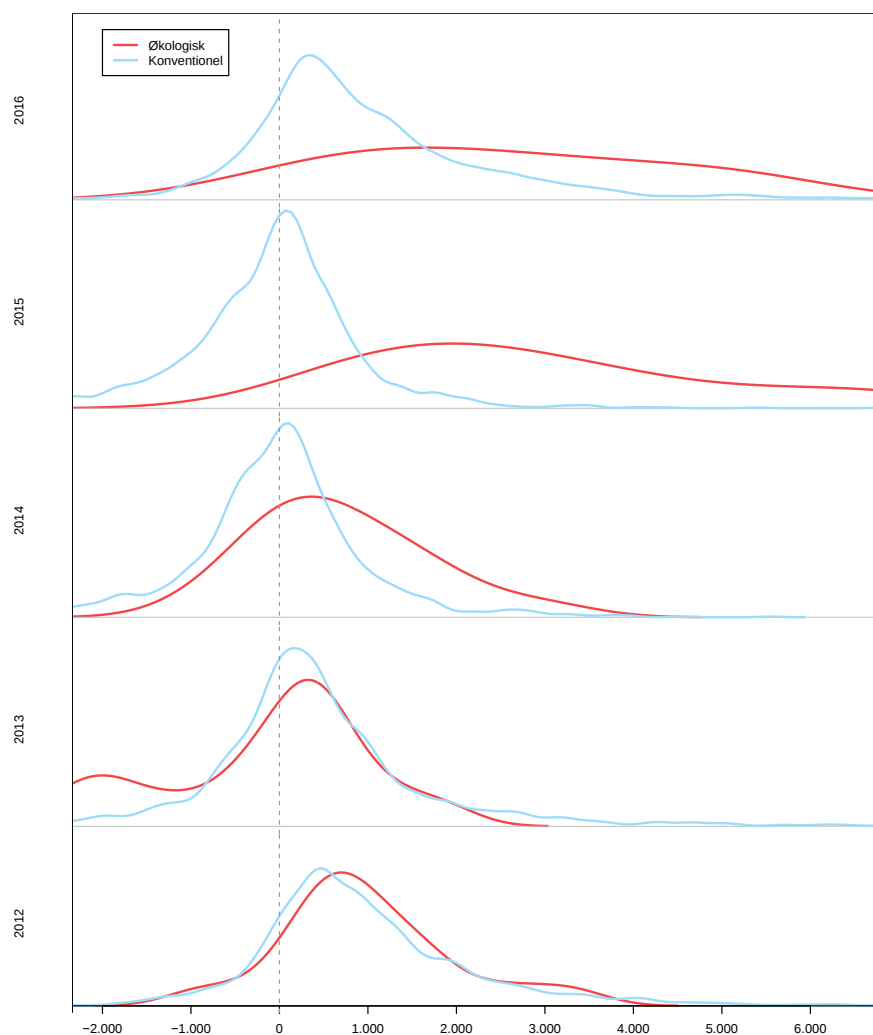
Figur 14: Spredning i driftsresultat for økologiske og konventionelle bedrifter i 2016

Anm.: Data er uvejjet.

Kilde: Økonomidatabasen, SEGES.

Figur 15: Spredning i driftsresultat for økologiske og konventionelle bedrifter i perioden 2012 - 2016

Anm.: For de enkelte år er tætheden angivet på y-aksen, mens driftsresultatet i 1.000 kr. er angivet på x-aksen. Data er uvejlet, men opgjort i faste priser.

Kilde: Økonomidatabasen, SEGES.

Set over tid har de økologiske svineproducenter en større andel af bedrifter med et resultat over 1 mio. kr. i driftsresultat end de konventionelle svineproducenter.

Tabel 4: Karakteristika for økologi og konventionel i årene 2012 - 2016

Økologiske bedrifters karakteristika						
	Min.	25%	Median	Gns.	75%	Max.
2012	-867	463	832	980	1.379	3.279
2013	-2.422	-674	201	-137	462	1.818
2014	-878	-18	528	701	1.326	3.006
2015	517	1.516	2.491	2.903	3.812	6.964
2016	-168	1.095	2.547	2.504	3.667	5.375

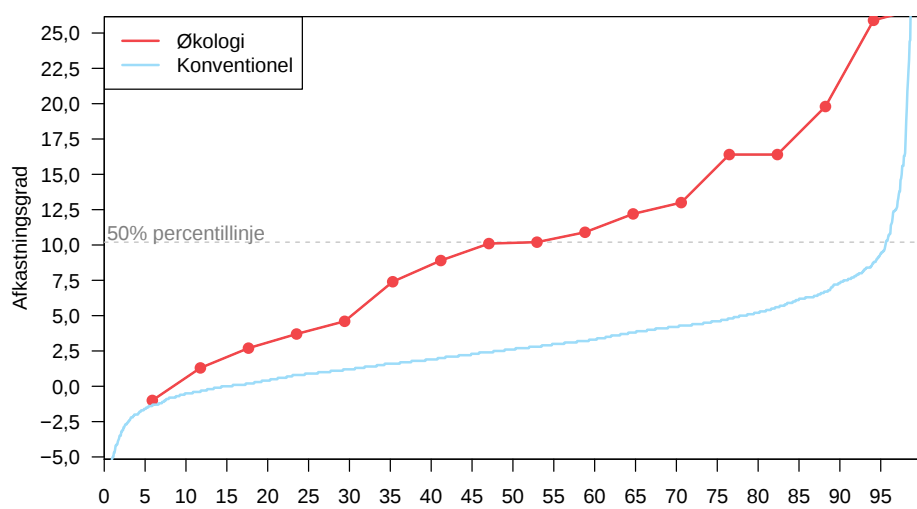
Konventionelle bedrifters karakteristika						
	Min.	25%	Median	Gns.	75%	Max.
2012	-5.591	227	762	962	1.442	13.509
2013	-11.370	-194	271	384	871	11.055
2014	-22.073	-528	-9	-111	430	5.556
2015	-15.700	-617	-26	-204	410	17.488
2016	-7.933	163	666	980	1.503	11.746

Anm.: Data er angivet i faste priser.

Kilde: Økonomidatabasen, SEGES.

I figur 16 vises spredningen i afkastningsgraden mellem de økologiske og konventionelle bedrifter for 2016. Det ses i figuren, at percentil nummer 50 mellem de to driftsformer har en forskel på godt 7%-point, og at der er en meget stor variation mellem afkastningsgraderne på de to driftsforme.

Figur 16: Spredning i afkastningsgrad for økologiske og konventionelle bedrifter, 2016

Anm.: Data er uvejlet.

Kilde: Økonomidatabasen, SEGES.

Litteratur

A Definitioner

Virksomhedens afkast er defineret som:

$$\frac{\text{Resultat før finansiering} + \text{Nettoforpagtning} + \text{Ejeraflønning}}{\text{Gns. aktiver i alt} - \text{Gns. private aktiver} - \text{Gns. finansaktiver}}$$

Driftsresultatet er defineret som:

$$\begin{aligned} &\text{Resultat før renter} + \text{Afkoblet støtte} + \text{Nettoforpagtning} \\ &+ \text{Finansiering} + \text{Realiseret gevinst/tab på værdipapirer} \end{aligned}$$